

Izhaja vsak četrtek
in velja s poštnino vred
in v Mariboru s pošilja-
njem na dom
za celo leto 3 gld. — kr.
pol leta 1 „ 60 „
četrt leta — „ 80 „
Naročnina se pošilja
opravištvu v škofijsk.
poslopju (Bischofshof.)
Doležniki tisk. društva
dobivajo list brez po-
sebne naročnine.

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v poduk.

Posamezne liste

prodaja knjigar Novak
na velikom trgu
po 5 kr. — Rokopisi
se ne vračajo, nepla-
čani listi se ne spre-
jemajo. —

Za oznanila se pla-
čuje od navadne vrsti-
ce, če se natisne en-
krat, 8 kr., dvakrat 12
kr., trikrat 16 kr.

Slovenska poslanca g. Herman in grof Hohenwart v državnem zboru.

Pretečene dni se je v državnem zboru šlo za to, da bi se sedanje gosposke po deželah boljše razpostavile in uredile. Vsi namreč sprevidijo, da se srenjam preveč posla nalaga, da so okrajna glavarstva prevelika, komisijoni prepogosti in predragi, javna varnost čedalje bolj slaba, nered in nemir na vseh straneh, potov, pisarij in plačil brez konca in kraja. Zato je liberalni poslanec Gölle-
rich nasvetoval, naj se od okrajnih glavarstev na-
stavijo pri vseh okrajnih sodnijah še posebni po-
litični uradi ali tako zvane ekspositure. Poslanec
Čok s tem ni bil zadovoljen in je nasvetoval, naj
se odpravijo vse deželne gosposke in uvedejo ce-
sarske, od ministrov na Dunaju odvisne itd. Giskra
pa je rekel, naj ostane vse, kakor je. Celih 14
dni so se poslanci o tem pričkali, kar je davke-
plačilec stalo 3600 gold. vsaki den, skup tedaj
50.400 fl. — 360 poslancev namreč je, in vsaki
dobi na den 10 fl. — Toda sklenoli niso nič,
ker se niso mogli z bogati, vsi nasveti bili so za-
vrženi in to je bila še velika sreča, do katere sta
nam največ pripomogla slovenska poslanca grof
Hohenwart in naš dolgoletni in mnogospoštovani
zagovornik g. Herman. Prvi se je očitvidno po-
prijel nazorov in misli Hermanovih in je med dru-
gim rekel, da bi treba bilo 800 novih uradnikov
in 2 1/2 milijona goldinarjev na leto, ako bi se
javna uprava preuredila po nasvetu Gölle-
richa. G. Herman pa se je te prilike poslužil ter liberal-
cem zopet pokazal, da zavolj svoje centralistične
sisteme ne morejo tukaj ničesar ne opraviti. Dok-
ler se ne bodo dežele same sebe vladale, dokler
se bo vse le iz Dunaja strahovalo, od kod nam
prav za prav prihaja vse naše trpljenje, je ves
trud zastoj. Tega se bomo tem bolj prepričali,
ako nekoliko v obraz posvetimo duhu, v katerem
dunajska država proti deželam postopa. Tukaj je
predsednik Rechbauer opominjal govornika in za-
batal, naj o državi bolj spoštljivo govori. Herman
pa se ni dal zmotiti in je nadaljeval: in jaz zah-

tevam več spoštovanja za pravice dežel. Jaz sem
djal, posvetimo temu duhu v obraz, da se vidi,
da to ni dober duh, ampak sovražen, ki ga je
rodil centralističen sistem. Nemir med narodi
državi nič preglavice ne dela; a on je sad dunaj-
ske vlade, katera razpor seje med državo in de-
želami, med sosedom in sosedom v vsakej deželi.
Jaz ne vem, ali so na Dunaju kaj slutili, da le
to je koristno, kar je prav, da so postave dostojnosti
svete, katerim so tudi državne uprave podložne, če
se noče, da vse na dvoje gre. Praksa, s katero
se dela, daje misliti, da se pripoznavajo k onemu
nevarnemu načelu, da politika z moralo nima nič
opraviti. Kako bi drugače mogoče bilo, da si
država, ki se sama imenuje stranko in se kot taka
tudi obnaša, vse dovoli, za kar ima v tem trenutku
moč, tako, da ni nobena pravica, nobeno imetje,
nobena svoboda več varna pred njo. Če opomnim
na nekatera dejanja upraviteljstva, ktera kažejo
jako široko vest države, na nikogar kamenja ne
lučam, in hočem le dokazati, da je zlasti upravna
politika potrebna poprave, reforme. Oficijalna
država! O njenih krivičnih volilnih redih in umetno
pridobljenih večinah ne govorim; ali mar ustava,
centralistična ne obstoji iz oropanih narodskih
pravic? (Veselosť na levi.) Ali ni bil chabrus
javna politična goljufija in se mar ne opira državni
zbor na chabrus? Če se slovanskim narodom njih
jezik roparsko jemlje, ali ne bi bilo to nenravno?
In mar se to ne godi? Sistematično se godi in
vkljub § 19. Nj. ekse. g. naučni minister bi lahko
mного o tem pripovedal, kako se dela politika
po narodih. Vzemite tudi, kako država ravna s
katoliško Cerkvijo in drugim z njo ravnati pri-
pušča. Ali si morete kaj grjega, bolj nepoštenega
in nepolitičnega misliti? Ima le slut o tem, da se
morate cerkvena in posvetna oblast druga drugo
spoštovati in podpirati, če se hoče družbinski namen
izvrševati? Ali ni bilo prejšnje ministerstvo, ki je
hotelo mir med narodi odpuščeno in sicer potem
ko je imelo večino dveh tretjin za-se? In ali ni
bilo naslednje Slovanom, katoličanom in konser-
vativcem vseh narodov političen udarec v obraz?

Njegova dejanja so to potrdila, in najbrže da zato tako dolgo stoji in tako trdno. Ali ne kultivira oficijalna država grde nevaležnosti? Ali ne zatajuje tistih, ki so se za njo žrtvovali, in se li ne vklanja sebi v nečast onim, ki so jo izdali in topli? Ali se ne posluša vedno bolj na vnanje dežele in se ne iščejo vnanje zveze dvomljivih vrednosti, namesto, da bi se iskala zveza z lastnimi narodi? Če se toliko let malomarno gleda nesreča ginečih narodov in na vnanjo spridenost, ki je še huja, kakor vse zgubljene bitve, opiraje se trdovratno na ustavno pismo; če se pusti ali celó pomaga, kakor ena klika hodi narodom po glavah in se ne more odločiti k pravičnosti; ali bi se temu reklo vladanje? Ker se je že vsa oblast na Dunaj skupaj pograbila, zakaj se ne rabi na korist narodom? Narodi in stranke so že davno pisma svoja spreminili in spise zavili, zakaj se ne odloči? Kam bo to prišlo, če oficijelna vlada, ki bi morala biti vsem v izgled, v vsakem oziru slab izgled daje? Otrpjenost morala oficijalne države nas v pogubo vodi in je ključ do vseh naših trpljenj, do vseh naših zagrizenosti, do naše notranje in vnanje nezmožnosti, do one omahovalne politike, ki domoljubom rudečico v obraz sili in ki dela Avstrijo za alijance ali zveze nezmožno, ker ni zanesljiva in odkritosrečna. Brez morale tudi v politiki ne gre, brez nje ni poguma. Morala v državni upravi je narodom za življenje potrebni zrak, brez katerega ne morejo obstati. Nemoralen je centralizem, ker pomenja vedno zlorabljenost oblasti. Na njegovih tleh so zrastle posilna dejanja, katerih sem omenil. Centralistični sistem ni zmožen, da bi bil moralen in moralno delal, da ni zmožen, da bi moralno vse zedinjal k složnemu življenju drugega poleg drugega, k složnemu delovanju drugega z drugim. Izigrova enega proti drugemu da bi na ta način pod jarmom imel vse, dela svojim narodom življenje v državi nestrpljivo in jih paha na ven. Ker država ne rabi svoje oblasti na pravi moralni način, jej sedaj nihče več ne želi vspeha, je vsakemu vse eno, ali se mu še dobro zdi, ako se državi primeri kaka nesreča. Da država se svojim sistemom in svojo politiko tudi na ven ni zmožna delovati, to dokazuje njena politika onemoglosti ob uri, ko se rodi nov svetovni red.

Velika država, tako piše avstrijski domoljub in politik, katero njena politika tako daleč privede, da svojim narodom ne more vdihniti ljubezni, svojim prijateljem ne zaupanja, svojim sovražnikom ne strahu, taka država najbolj stori, da svojo hišo v red spravi, kajti njen obstanek se nagiba h koncu. Omahljiva politika in polovičnost svedočite vedno o slabosti značaja in sojenja, in kdor ene misli ne more popolnem pojmiti in izvesti, ta ni sposoben za državnika, najmanj pa še za avstrijskega, ki mora, v svesti si cilja in navdušen z нравnimi načeli, trdnega koraka naprej stopati, ako hoče, da osrči prijatelje monarhije in razoroži

njene sovražnike. Se li ima na Dunaju moč in veselje, s temeljitim spremenjenjem sisteme in s poklicanjem drugih mož državo oteti z roba gotovega propada, tega ne vem, le toliko rečem, da je država pod vsemi razmerami dolžna, deželam njihovo dedšino izročiti v samoupravo. Deželam je treba vsakej posebej samostojne, нравno-ozbiljne, složne, krepke, stalne vlade, ki njihove zadeve oskrbljuje z ljubeznijo in razumom, da se zopet okrepečajo od one siromaščine, v katero jih je pahnilo onemoglo, strankarsko dunajsko gospodarjenje, ki ima le poguma proti svojim narodom in strankam. (Dobro! na desnici.)

Cerkvene zadeve.

Šolske sestre na Štajerskem.

7. Podružnica sv. Peter blizu Maribora. Edina šola, na kateri „šol. sestre“ podučevanje deklic oskrbljujejo na podlagi slovenskega jezika, je še dozdaj pri sv. Petru blizu Maribora. Sv. Peter, malo urico oddaljen od mariborskega mesta na levi strani Drave, se ima za „šol. sestre“ zahvaliti svojemu skrbnemu župniku in č. g. kanoniku Marku Glaserju. Ker je prejšnja farna šola se premala pokazala, so prevzeli imenovani gospod — večjidel na svoje stroške — stavbo novega učilniškega poslopja. Gotovo bode malo krajev na deželi, ki bi se z enakim šolskim hramom meriti zamogli. Stal je okoli 17.000 goldinarjev. — Hiša ima dva nadstropja, — s primernimi in za prebivanje dobro uredjenimi podstrešnicami celo tri. — Drugo in tretje nadstropje je odločeno „šol. sestram“. Prve in spodnje sobe služijo za šolo ter za prebivanje nadučitelja. V hramu imajo sestre kapelico posvečeno brezmadežni D. Mariji. Takajšno šolo so „sestre“ prevzele leta 1869. Kakor večjidel povsod, se je tudi tu upeljanje „šol. sester“ le zgoditi zamoglo z trudom in mnogimi žrtvami, ktere nosijo č. g. kanonik, ki se svojimi stroški vzdržujejo ljubeznive učiteljice. Podružnica sv. Peter se od drugih podružnic v tem odlikuje, da ima penzionat, t. j. odgojilnico, v katero se mlade deklice sprejemljejo. Za malo plačilo *) so tu deklice preskrbljene s hrano in stanovanjem, ter obiskujejo tukajšno dekliško šolo, kjer se podučuje v vseh predmetih po tirjavi sedanjih šol. postav, zraven tega pa še v vseh za pridno gospodinjstvo potrebnih rečeh. Sprejemajo se deklice med 6 do 15. letom za podučevanje; tudi kandidatnje, ki v družbo „šol. sester“ vstopiti želijo od 15 do 26. leta. Akoravno je učni jezik v šoli slovenski (kar se samo ob sebi razumi), je vendar deklicam — posebno v penzionatu bivajočim tudi priložnost dana se nemškemu jeziku dobro privaditi, ker se morajo med seboj v nemščini pogovarjati, da se

*) Deklice v penzionatu pri sv. Petru plačaja na mesec 8 fl.; zraven tega še morajo stariši priskrbeti posteljno perilo.